

T.C.M.M.
DEMOKRASİ PARTİSİ

BDİ

2022
01.10-2010

10/922

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de cezaevlerindeki tüm hak ihlalleri ve değişmeyen olumsuz koşullarının araştırılması, cezaevlerinden gelen başvuruların yerinde incelenmesi, özellikle hasta tutukluların durumlarını iyileştirecek adımların atılması için gerekli hukuksal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi ve F tipi cezaevleri başta olmak üzere tüm cezaevi koşullarının düzeltilmesi ve yönetmeliklerinin uluslararası standartlara ulaştırılması için bir meclis araştırma komisyonu kurulması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz. 01.10.2010

1-SEBAHAT TUNCEL	İSTANBUL
2-SELAHATTİN DEMİRTAŞ	DİYARBAKIR
3-GÜLTAN KIŞANAK	DİYARBAKIR
4-AYLA AKAT ATA	BATMAN
5-BENGİ YILDIZ	BATMAN
6-AKIN BİRDAL	DİYARBAKIR
7-EMİNE AYNA	MARDİN
8-FATMA KURTULAN	VAN
9-HASİP KAPLAN	ŞIRNAK
10-HAMİT GEYLANİ	HAKKARİ
11-İBRAHİM BİNİCİ	ŞANLIURFA
12-M. NURİ YAMAN	MUŞ
13-MEHMET NEZİR KARABAŞ	BİTLİS
14-MEHMET UFUK URAS	İSTANBUL
15-OSMAN ÖZÇELİK	SİİRT
16-ÖZDAL ÜÇER	VAN
17-PERVİN BULDAN	İĞDIR
18-SEVAHİR BAYINDIR	ŞIRNAK
19-SIRRI SAKIK	MUŞ
20-ŞERAFETTİN HALİS	TUNCELİ

GEREKÇE

Dünyada birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de insan hakları ihlallerinin en yoğun ve derin bir şekilde yaşandığı yerler cezaevleri olmuştur. Türkiye’de cezaevi sorunu, askeri darbeler ve çatışmalı ortama paralel olarak uzun bir süredir yaşanmaktadır. Bu nedenle insan hakları örgütlerinin en önemli gündem maddesi cezaevi koşulları ve cezaevlerindeki hak ihlalleridir.

İnsan Hakları Derneği’nin raporunda, Doğu ve Güneydoğu illerindeki cezaevlerinde sadece 2009 yılında 1008 hak ihlali gerçekleştiğini, 15 cezaevinde 5 kişinin hayatını kaybettiğini, 76 kişinin de işkenceye maruz kaldığını belirtmiştir. Uluslararası Af Örgütü 2010 raporunda, Türkiye’de cezaevi koşullarında iyileştirme olmadığı, aksine cezaevine nakil sırasında kötü muamele iddialarının süregeldiği, tutukluların uygun tıbbi tedaviye erişemediği belirtildi. Raporda üç yıllık bir cezaevinde tutulan Emrah Alışan’ın sağlık durumuna dair raporları olmasına rağmen tedavisinin mümkün olabileceği bir yere nakli yapılmadığına dikkat çekilmektedir. İHD, benzer bir durumun halan cezaevinde bulunan ve ağır sağlık koşullarında bulunan Taylan Çintay için geçerli olduğunu, ağır hastalığı dikkate alınmadan kötü koşullarda tutulduğunu açıklamıştır. Güler Zere olayıyla gündeme gelen hasta tutukluların durumuna dair ise hiçbir ilerleme bulunmamaktadır. THIV’in yıllık insan hakları raporunda, 2000 yılında bu yana gözaltı ve cezaevinde bilinen toplam 351 ölüm vakası yaşandığı kaydedilmiştir. THIV, özellikle son iki senede cezaevlerinde yaşam hakkı dâhil insan hakları ihlallerinin yoğunlaştığını belirtmektedir. 2009 AB İlerleme raporunda, Türkiye’nin İşkenceye Karşı BM Sözleşmesinin İhtiyari Protokolü’nün koşullarını tam uygulamadığı belirtilmiştir. Raporda, telefonlarda Türkçe dışında bir dil kullanmanın kısıtlandığı, ziyaret etme koşullarının kısıtlandığı, bazı davalarda sürekli tedavi isteyen hastalıklar tahliye gerekçesi olarak kabul edilmediği, cezaevlerinde kötü muamele yapıldığı belirtilmektedir. Ayrıca Türkiye’de tutuklu yargılama süresinin çok uzun olmasının bir sorun olduğu da kaydedilmiştir. Türkiye’de cezaevleri içerisinde F tipi cezaevlerinin koşulları ve bu cezaevinde yaşanan hak ihlalleri çok daha ciddi bir boyuttadır. 1992 yılında, 17 cezaevi için 60 Milyon Dolar yatırım yapılarak koğuş tipi cezaevi yerine hücre tipi cezaevi sistemini getiren 11 yeni cezaevi F tipi olarak inşa edilmiştir. Siyasi mahkûmların bulunduğu F tipi cezaevlerinde İHD, Mazlum-Der gibi sivil toplum örgütlerinin ilk incelemesinde, hücre kapılarında bir sürgü olduğu, havalandırma çıkışının tümüyle cezaevi yönetiminin kontrolünde olduğu, tek kişilik odaların tecrit koşullarının olduğunu açıklamıştır. Diğer tüm cezaevlerinde meydana gelen işkence, şiddet, iletişim hakkının ihlal edilmesi, yönetimin keyfi uygulamalarda bulunması, hasta tutukluların tedavilerinin eksik yapılması yâda yapılmaması gibi ihlaller F tipi cezaevlerinde, bulunan mevcut hukuksal boşluk da kullanılarak daha da ağırlaştırılmış bir şekilde uygulanmaktadır.

Uluslararası Af Örgütü, çocukların cezaevlerinde yetişkinlerle aynı yerde tutulduğunu ve yetişkinlere uygulanan cezaevi rejiminin aynısının uygulandığını söylemektedir. Raporda, çocuk mahkûmların eğitimlerini devam ettirebilecek koşulların olmadığı da belirtilmektedir. Özellikle, TMK’dan cezaevlerinde bulunan çocukların sorunları halen devam etmektedir. Cezaevlerinde kadınlar bu belirtilen sorunlarla birlikte kadın olmaktan kaynaklı birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Yönetmelikler kadınların özgün durumları göz önüne alınarak düzenlenmemiştir. Özellikle siyasi Kadın tutuklu ve hükümlüler mahkemelere ve hastane gidişlerinde ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. Kadın tutuklular doktora gittiklerinde elleri kelepçeli olarak muayene edildiklerini, askerlerin önünde soyunmak zorunda bırakıldıkları bu uygulamadan dolayı tedavi olamadıklarını ifade etmektedirler. Ayrıca cezaevlerinde, küçük çocukları olan kadınların, çocukları kendileriyle birlikte cezaevlerinde yaşamak zorunda kalırken, çocukların eğitim ve sosyal ihtiyaçları karşılanmamaktadır. Türkiye’de cezaevlerindeki tüm hak ihlalleri ve değişmeyen olumsuz koşullarının araştırılması, cezaevlerinden gelen başvuruların incelenmesi, özellikle hasta tutukluların durumlarını iyileştirecek adımların atılması için gerekli hukuksal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi ve F tipi cezaevleri başta olmak üzere tüm cezaevlerindeki koşulların düzeltilmesi ve yönetmeliklerin uluslararası standartlara ulaştırılması amacıyla bir Meclis araştırma komisyonunun kurulmasını önermekteyiz.